

N:o 85.

Af Herr **Sv. Nilsson**: Om antagande af nya grunder för de allmänna vapenöfningarnes utgörande samt inbudsverkets omreglering, m. m.

Det är icke lång tid sedan mången, efter det vår verldsdel njutit frukterna af en långvarig fred, ansåg sig kunna hoppas hvad han önskade, att ett så lyckligt tillstånd skulle allt framgent fortfara, att upplysningen skulle så hafva beredt sig seger inom menskligheten att människornas djuriska strider snart skulle upphöra. Med ett ord, man började hoppas på jordens eviga fred. Men emedan människan helst hoppas hvad hon önskar och hoppet sällan gör grundliga beräkningar, så sviker det ofta. Så äfven i detta fall. Vår sednaste och sista tid bör hafva skingrat alla illusioner hos fredens vänner, så att deras kärlek till freden, huru stor den än må vara, måste träda undan för nödvändigheten att bereda sig på striden, huru motbjudande denna nödvändighet än är.

Det bör icke förefalla oväntadt, att, under den tid kriget ansågs vara aflägsse eller åtminstone icke stå för dörren, de hufvudsakliga beredelserna derpå mångenstädes försumrades, att militäröfningarne mera anordnades för prydliga manövrer än till verklig öfning för stridens allvar, att medlen mera användes till anskaffande af omvexlande uniformer, än till ändamålsenlig beväpning, eller att militärväsendet af många dess idkare och vänner betraktades såsom ett nöje, samt af dem, som buro största tungan deraf, såsom en delvis onödig, och delvis öfverflödig lyx. Händelserna i vår tid hafva likväl, äfven i dessa föreställningssätt, tillvägabragt stora förändringar. Man inser nu hos oss hela nödvändigheten af att betrakta försvarsväsendets ordnande såsom fäderneslandets främsta angelägenhet, som icke får försummas, om vi vilja bevara vår urgamla, stora och dyrbara frihet. Huru allmän denna känsla är, derom vittna de många frivilliga skarpskytteföreningar, som uppstått öfver allt i landet och de många tusenden, som af egen drift, utan all ersättning men med enskild uppoffring, öfva sig i vapnets bruk, blott för att kunna så, som de vilja, försvara fäderneslandet, då behovet så fordrar.

drar. Kongl. Maj:ts nådiga Propositioner till Rikets Ständer vid sistlidne riksdag, angående ändring i grunderna för beväringssinrättningen, samt om bildande af en landsstorm, och angående grunderna för infanteriets och kavalleriets organisation, bevisa, att Kongl. Maj:t funnit en genomgripande förändring af vårt försvarsväsende vara högt påkallad.

Man kan värdera den känsla, som fått sitt uttryck i de frivilliga skarp-skytteföreningarne lika högt som en armé; ty ett folk genomträngdt af en sådan känsla låter icke underkufva sig, såvida det blir organiseradt för striden och erhåller nödiga medel för dess utkämpande; men att bygga ett lands försvar på blotta frivilligheten torde vara allt för mycket vågadt. När det gäller något så allvarsamt, som att möta fienden, då är frivilligheten af stort värde; men pligten af högsta nödvändighet, då måste lagen stå tydlig och klar för hvar medborgare, att frambära sitt offer, det må förefalla tyngre eller lättare. Det är således, efter mitt förmenande, af stor vikt att uppmuntra och understödja de frivilliga vapenöfningarne, men af högsta nödvändighet att hafva en klar och bestämd lag, som förbinder hvarje Svensk man att, efter gifna grunder, deltaga i fäderneslandets försvar då sådant påkallas. Att det förslag, som Kongl. Maj:t vid sistlidne riksdag framlade till förändring i grunderna för beväringssinrättningen samt till bildande af en landsstorm icke gillas af den stora allmänheten, läser icke tarfva annat bevis än det mottagande samma förslag rönt hos dåvarande Bonde-Stånd, af hvars ledamöter icke mindre än 49, eller nästan alla, som då voro tillstädes vid riksdagen, yrkade dess ogillande, hvaremot ingen röst höjde sig för bifall dertill.

Som denna fråga måste lösas och man har anledning att från Kongl. Maj:t vänta framställning i samma riktning som förut, så torde ej skäl saknas att, i sammanhang med motiven för förslag till något olika grunder för nationalförsvaret, framlägga några anledningar till det missnöje, som yppade sig mot de af Kongl. Maj:t vid sistlidne riksdag framlagda förslag.

Visserligen förorsakade det föreslagna friköpnings- och lottnings-systemet, vid fullgörandet af en pligt, der jemnligheten om någonsin bör gälla, mycken ovilja; men den uppstod icke mindre derigenom, att stora uppoffringar fordrades af allmogen, utan att ens en antydning gafs om lindring uti eller frihet från det för jordbruket så betungande indelningsverket. Det bör icke vara obekant, att från urminnes tid har skyldigheten att försvara fäderneslandet varit allmän och att, före indelningsverkets upprättande, nämnda skyldighet utkräfdes medelst utskrifningar, som verkställdes stundom efter hemmantal och stundom efter folkmängd. Emedan dessa utskrifningar voro betungande och svårligen läto sig verkställas utan orättvisa och mannamån, åtog allmogen sig det vissa knekتهället, eller, som benämningen nu vanligast är, indelningsverket, mot vilkor att slippa utskrifning. Carl XI lofvade den jordbrukande allmogen att, derest den ingick på det stän-

diga knekthället, skulle "de, deras barn och folk, hvilka till gårdarnes kultur och bruk, samt till ersättande af manskapets afgang nödvändigt kunde behövas, för utskrifningar och alla dervid hängande besvär, hvad namn de helst hafva kunna, samt fördubblingar och våldsamma värfningar, nu och i tillkommande tider vara alldeles qvitt och befriade." Han hade förut genom Resolution den 24 November 1680, gifven samtelige rusthållare i Sverige och Finland förklarad: "än yttermera nödigt att rustningshållarne både för sina egna personer, deras sventjenare och dessutom en dräng och en pojke för rotering och utskrifning skola vara befriade». Denna frihet stadfästades ytterligare genom Kongl. Resolution på allmogens besvär den 3 Januari 1683. Båtsmansindelningen har blifvit inrättad efter enahanda grunder som infanteriets och kavalleriets. De till rusthållet anslagna hemmansräntor skulle motsvara rustningskostnaden, men ryttarens personliga krigstjänst motsvarade utskrifningarne.

Detta indelningsverk har blifvit länge och mycket prisadt såsom ett mästerstycke af vishet och förutseende, och den Konung, som haft aldrastörsta delen i dess upprättande, har blifvit upphöjd för sin derigenom ådagalagda omtanke om fäderneslandets framtida sjelfständighet, den han ansetts hafva betryggat medelst upprättande af en armé för så billigt pris, att intet land kunnat uppvisa något dermed jemförligt. Man har ansett detta indelningsverk såsom en så dyrbar kle nod, att den icke borde vidröras och att den som ifrågasatte någon rubbning deri eller upphäfvande deraf, borde dyrt böta därför. Jag vet att sådana stadganden blifvit gifna, men har mig ej bekant huruvida de blifvit upphäfdade. Likväl vill jag, öfvertygad att denna inrättnings bibehållande lägger öfvervinneliga hinder i vägen för ett rätt och rättvist ordnande af vårt försvarsväsende, af renaste fosterlandskänsla, påyrka dess upphäfvande. Innan jag framställer ett sådant yrkande, bör jag gifva några skäl därför och skall så äfven göra i möjligaste korthet, dervid alldeles förbigående den stora misshushållning, som råder med de till befälets underhåll anslagna boställen.

Härofvän är anfördt huru indelningsverket — roteringen — upprättades med den högtidliga försäkran, att den jordbrukande allmogen, emot åtagande deraf, skulle då och i all framtid blifva befriad från utskrifningar, värfningar och fördubblingar, och att rusthållarne för sig, sina sventjenare, drängar och pojkar tillförsäkrats enahanda befrielse. Dessa löften brötos likväl af Kongl. Maj:t och Kronan vid det första krig, som utbröt efter deras afgifvande. Ja, exempel kunna till och med anföras, att de, å samma sida, öfverträdde redan innan krigets utbrott. Det fordras icke vidsträckt kunskap i vår historia, för att veta det Carl XII, vid början af sina krig, befallde uppsättande öfver hela Riket af så kallade tremänningsregementen, som skulle bildas derigenom, att tre rusthåll uppsatte en ryttare och tre rotar anskaffade en soldat. Redan 1702 utfärdades befallningar om omsättande, efter samma grunder, af fyr- och femmänningsregementen. Huru

litet de förbindelser, som blifvit gifna allmogen, aktades, derpå må anföras bland otaliga exempel ett enda. Rusthållarne vid Smålands rytteri anbefalldes nemligen, genom Kongl. Resolution, daterad Stralsund den 20 Mars 1715, att utbetala rytternes innestående löner, icke till dem, utan till *regementets kompletterande och beklädnad*, samt måste in natura uppsätta 50 man till *annat* regementes kompletterande. Under hela den tid som förflutit, sedan denna försäkran gafs allmogen på de indelta hemmanen, har den, under många former, blifvit bruten; men jag vill vända mig från dessa sorgliga blad i vår historia, emedan jag anser mig med det anförda hafva visat, att indelningsverket icke ens höll sitt första prof och är öfvertygad, att ingen lärer vilja påstå att det, efter sin lagliga gräns, motsvarar nutidens kraf. Ser man på Rikets gränser, sådana de varit och sådana de äro, finner man, att de sedan deras försvar uppdrogs åt indelningsverket, hafva undergått förändringar, som åtminstone ej tala till denna inrättnings fördel. Vårt fädernesland har nedsjunkit från att vara en Magt, som kunde lägga betydande ord i Europas rådslag, till en som nu är, utan önskan att deltaga i lösningen af de tvistefrågor, som upprört eller hota att uppröra andra delar af Europa, ehuru dessa tvistefrågor nära berört och kunna komma att ännu närmare beröra dess dyrbaraste intressen.

Emedan de kostnader, jordbrukaren får vidkännas för den indelta arméens upprätthållande, icke synas i statsräkenskaperna, har det blifvit antaget som en nästan obestriddig sats, att denna armé kostar litet eller nästan intet. Det är förhållandet med detta som med de flesta jordbrukets onera — det synes icke men det kännes destomer. Det må tillåtas att tillse, hvad denna så kallade billiga armé kan kosta landet, efter en ingalunda för hög beräkning. Uti Statistiskt sammandrag af Svenska indelningsverket utaf C. Grill upptagas beridna och afsutna kavallerirusthåll till 7,609 och båtsmansrusthåll till 2,292 nummer, gamla och nya ordinarie. Infanteriet till 23,368, eller sammanräknadt 33,269 nummer. Det möter icke särdeles svårighet att förslagsvis beräkna den kostnad, som drabbar hvarje roteradt nummer; ty den består i karlens aflöning, som, utan anslag af Staten eller afkortning på andra onera, måste bestridas. Jag antager denna kostnad vara temligen lika öfver hela landet och vill derföre upptaga den till samma belopp som allmänneligen betalas till soldaten i min ort, der en stor del af indelta manskapet icke har torp, utan tager lön antingen kontant eller i spanmål. Den utgifves eller beräknas vanligast till 100 Riksdaler. Detta gör för 23,368 nummer en summa af två millioner trehundra trettiosex tusen åtta hundra (2,336,800) Riksdaler Riksmünt. Man bör kunna antaga rustningen för hvarje nummer, öfver hufvud, medföra en lika kostnad, utöfver de dertill anslagna räntor; ty enligt indelningsverket, skulle rusthållarne anskaffa karl, för att slippa utskrifning, och underhålla rustningen med de räntor som dertill anslogos. Om kostnaden är större eller mindre per nummer än roteringen, så är deri en orättvisa,

som icke talar för inrättningens bibehållande. Man kan likväl, utan fara för miss-tag, antaga, att rusthållarens tillskott, utöfver räntorna, betydligt öfverstiger rot-hållarnes hela utgift. Jag har visserligen hört, att rusthållen, på vissa orter, haf-va fått sig anslagna så rikliga augmentsräntor, att endast dessa räcka till rust-ningens bestridande, ja, till och med lemna öfverskott, så att rusthållet, i det fal-let, är skattefritt och någon gång förtjenar på rustningen. Förhållandet är emel-lertid icke sådant öfver allt och åtminstone icke i Skåne, som är så hårdt be-tungadt med rustning, att den öfverstiger rustningskostnaden många gånger de dertill anslagna räntor, och augmenten äro antingen inga eller så små, att de, såsom bidrag, icke hafva någon betydelse. Jag anser mig således kunna antaga, att rusthållarnes kostnad, utöfver räntorna, öfver hufvud i hela landet uppgår till 100 Riksdaler per nummer, hvilket utgör en summa af 990,100 Riksdaler. Såle-des uppgår den utgift, som årligen, utan ersättning eller vederlag, drabbar jord-bruket för indelta arméens underhåll, till en summa af omkring tre millioner tre-hundratjogosex tusen niohundra (3,326,900) Riksdaler eller nära 50 procent mer än hela allmänna bevillningen, hvilken, per medium för åren 1863, 1864 och 1865 uppgått till 2,745,400 Riksdaler Riksmünt.

Mot dessa uppoffringar borde jordbrukaren och hans folk, kontraktsevenligt, vara befriade från personlig krigstjänst, men så hvarken har det varit, ej heller är det för närvarande, ty han måste deltaga i allmänna beväringen, som ej är annat än en utskrifning, fastän under olika benämning. Få vi krig, kan det hända och måste hända, att bonden, om han, såsom ofta är fallet, är i beväringens åldern, skickar sin dragon eller soldat samt jemväl går sjelf tillika med drängen i fält, samt, såsom det skedde 1848, fastän vi ej då hade krig, betalar krigsrustnings-kostnader lika med öfrige skattskyldige, som befria sig med denna afgift. Sådan har följderna blifvit af den visshet, som uppenbarat sig i en inrättning, hvarigenom det blifvit ålagdt jorden att försvara folket, i stället för att folket bör försvara fosterjorden.

Dessa bördor som tynga jordbruket äro tunga, men de blifva ännu tyngre till följd af deras ojemna fördelning. Jag vill ej trötta med anförande af många tillgängliga exempel, hurusom den ene grannen ser nästan hela afkastningen af sin jord åtgå till en dryg rustningskostnad, under det den andre, på lika godt och stundom bättre hemman, är alldeles fri från sådana utgifter; men deremot önskar jag få fästa uppmärksamheten på, huru olika fördelningen af den prisade indel-ningen är gjord mellan särskilda provinser. Kavalleriet är sålunda fördeladt, att på hvarje 100 hela hemman utrustar Malmöhus län 25 hästar, Christianstads län 24, Jemtland 21, Örebro län 11 och så vidare nedåt, så att tre län icke utrusta en hel häst på samma antal hemman, samt 11 län, deribland Östergötland, allde-les ingen. Af manskap håller Blekinge län ett och ett halft nummer på hemman-et, Dalarne, Jemtland, Norrbotten, Wermland och Gefleborgs län omkring treffjer-

dedels nummer på helt hemman, somliga län en man på fyra hela hemman och Halland blott en båtsman på hvar 8:de hemman. I förhållande till folkmängden är skilnaden så stor, att i Upsala län tillhör hvar 70:de person krigsståndet, hvar emot i Halland blott hvar 312:te innevånare är båtsman. Öfver hela Riket tillhör omkring hvar 107:de innevånare indelta arméén och flottan. Det är ej lätt att finna några rimliga skäl för denna olika fördelning. Skulle man tilläfvventyrs hvad angår kavalleriet anföra, att Skåne, som har största antalet, lämpar sig bäst för dess underhåll och att det der bäst kan användas, så lärer detta skäl ej gälla för Jemtland, som efter hemmantal har nästan lika mycket, och väl ej erbjuder bättre tillfällen för dess underhåll eller bruk än till exempel Östergötland, som har intet beridet kavalleri.

Om vi med den militärorganisation vi nu ega blifva anfallna af en fiende, så är fara värdt, att, på det sätt man nyligen sett krig föras, vi ej kunde göra något verksamt motstånd eller länge försvara vår sjelfständighet; men säkert är att, till följd af indelningsverket och dess ojemna fördelning, krigets följder skulle blifva outhärdliga för vår modernäring, särdeles i de provinser som hufvudsakligen skola uppsätta arméén och bemanna flottan.

Emedan hela samfundslifvet ytterst hvilat på ett noggrannt uppfyllande af ingångna förbindelser, emedan denna grund gäller icke endast emellan medborgare utan jemväl mellan Staten och dess enskilde medlemmar; emedan Staten har försäkrat innehafvarne af hemmanen, som äro anslagna till indelningsverket, om frihet för dem och deras folk från skyldighet att på annat sätt göra krigstjänst; emedan denna talrika klass af Svenske medborgare icke utan uppenbart brytande af gifna förpligtelser, det vill säga rubbande af samhällets grundvalar, kan affordras mer än fullgörandet af ingångna kontrakter; och emedan den organisation, som vi kalla indelningsverket, hvarken innebär tillräcklig styrka för vårt försvar eller motsvarar nutidens fordringar; så, på det samma organisation ej må utgöra hinder för en fullständig och ändamålsenlig omorganisation af vårt försvarsväsende, föreslår jag:

upphäfvande af indelningsverket, såvidt det rörer åliggande för viss jord eller lägenhet att uppsätta och utrusta manskap till arméén och flottan.

Då jag framkommit med ett så genomgripande förslag, känner jag min pligt att åtminstone gifva en antydning om de grunder, hvarpå jag anser vårt försvar kunna byggas bättre hädanefter än hittills. Man lärer ej vänta att en motionär i en fråga, som är af sådan omfattning och vikt, skall framlägga ett fullständigt utarbetadt förslag till en alldeles ny armé-organisation, äfven om denne motionär vore en man af facket, hos hvilken man egde förutsätta mycken specialkunskap i ämnet; men den som föreslår så stora förändringar, bör hafva tänkt sig något annat i stället för det han vill borttaga.

Jag är fullt öfvertygad att, om vi skola med trygghet bebo vår dyra fosterjord, måste vi underkasta oss bördan af *allmän nationalbeväpning*, så att fienden, om han kommer, icke möter en armé utan ett folk under vapen. Först då hvarje manbar person är vapenöfvad och beväpnad, kunna vi vara trygga i eget bo. För ett litet och fattigt folk, sådant vi äro, är det ej möjligt att underhålla en stående armé så stor, att den förmår hålla stånd mot sådana härmassor, som man sett framvältras i våra dagar; men hela folket kan det. Jag vill citera ord, som jag hörde i Maj förlidet är af en talare, hvilken nu är medlem af denna Kammare. Han framhöll vigten af allmän beväpning och sade bland annat: "Man sticker ej gerna handen i ett getingbo, hvarest sitter en gadd i hvarje kant." Så skall ock en fiende betänka sig mer än en gång, innan han anfaller ett helt folk, som visar att det vill och är beredt att försvara sig, än mer om det är ett folk med sådana anor som det Svenska.

Denna allmänna vapenöfning bör kunna åstadkommas utan allt för stora kostnader, om allt ordnas med nödig omtanke och sparsamhet. Redan i skolan böra gossarne lära gymnastik, förnämligast afsedd för militära öfningar. Om, såsom oftast är fallet, skolåldern räcker till konfirmationen, så böra marscher och vändningar, som nu upptaga både tid och möda på beväringmötena, kunna vara till största delen inöfvade. Öfningarne böra under ingen tid lemnas å sido, så att hvad som är inlärdt förglömmas, utan fortsättas inom smärre områden under ledning af instruktörer, aflönade af Staten eller kommunen. Efter ynglingarnes ålder och tillväxt kunna de sammandragas till något större antal och från hvarandra icke för långt aflägsna områden på lämpliga platser, som icke lära saknas i någon ort. Under ynglingaåren är sinnet gladt, ser allting ljusst, och det är framför allt lättare att lära och taga intryck än sedermera. Tiden sålunda väl använd, bör kunna lemna ynglingarne mera öfvade i det, som med deras ålder och krafter är förenligt, innan de inträda i beväringåldern, än de äro nu vid afslutad beväringsexercis. De allvarligare vapenöfningarne torde ock, om en god del vore på förhand undångjord, kunna framflyttas tills något mera stadga och styrka vunnits än i allmänhet eges vid 20 års ålder. Sjelfva beväringmötena kunde möjligen äfven anordnas, så att de företoges med något smärre områden än nu är förhållandet, i hvilket fall större öfningsmöten borde hållas efter kortare mellantider, till exempel hvart tredje år eller då Kongl. Maj:t pröfvade lämpligt. De kostnader och den tidspillan, som användes på dessa öfningar, kunna väl anses hafva någon betydenhet, men jemförde med den vinst de måste medföra böra de ej förefalla afskräckande, särdeles om man eftertänker hvad inflytande, ett tidigt inskärpande hos det uppvexande släktet af punktlig lydnad och erinran om pligten att försvara fädernesland skall medföra. Att försumma ynglingaåldern, som så väl lämpar sig för sådana öfningar, förefaller mig såsom misshushållning med tid.

Likväl tror jag ej att allmän beväpning ensam är tillräcklig för vårt försvar åtminstone för närmaste framtiden, utan anser att derjemte erfordras en stam, som likväl ej får vara så stor eller så dyr, att den borttager de tillgångar som böra sparas för kriget. Man har visserligen i tal och skrift framhållit exemplet af ett land, som löst uppgiften att betrygga sitt försvar utan stående armé. Vid närmare skärskådande lär man likväl finna, att förhållandena äro betydligt olika hos oss och i detta land, med hvares natur vårt visserligen har någon likhet; hvaremot Sverige, öppet nästan öfverallt, har helt annorlunda läge än Schweitz. Jag inser ej hvad en stormagt skulle vinna i styrka genom eröfringen af Schweitz, annat än herraväldet öfver några millioner idoga innevånare. Vi hafva en granne, som deremot, genom eröfringen af Skandinaviska halfön, icke endast skulle göra en sådan vinst som den nyssnämnda, utan äfven dermed fanna ett världshaf, hvarefter han länge sträckt längtande armar. Således lærer man ej misstaga sig, om man tror att vårt land mera retar eröfringslusten än Schweitz.

Denna stam, som jag anser så nödig för att gifva stadga åt nationalbeväpningen, bör likväl till minsta delen bestå af trupper, som ständigt äro i garnison. Det goda har indelningsverket haft med sig, att det gifvit exemplet huru man på en gång kan vara både krigare till yrket och, under freden, en nyttig medborgare. Under förlidet år, då den så kallade konskriptionsfrågan sysselsatte allas tankar, läste jag af en författare, som med värma, talang och med mycken sakkännedom försvarade den föreslagna inrättningen, följande ord: "Beträffande den farhåga man synes hysa att "proletärernas" antal skulle ökas genom de på detta sätt uttagne beväringssoldater, kan jag yttra mig helt kort. Det är farligt att fantisera i organisationsfrågor, men det är ett fel att glömma hvad man eger, då detta lemna ett talande exempel. Huru kan man så litet känna till vår armés sammansättning, att man förgäter en hel kårs tillvaro, nemligen Werm-lands fältjägareregemente, som just är uppsatt af frivillige och som på sednare tider bättre omhuldad än förut, fast med ganska ringa kostnad, framstår för en hvar opartisk såsom en trupp och ett befäl, förtjenande de högsta loford". Efter den kännedom jag sedermera erhållit, är detta regemente värfvadt, har tjenstgöringsskyldighet såsom indelta infanteriet samt består af 600 man med ett befäl, enligt hvad årets statskalender utvisar, af 35 personer, från och med chef till och med underlöjtnanter. I afseende på kostnaden derför måste medgifvas, att den är förvånande liten. Jag har haft tillgång till Rikshufvudbokens kapitalkonto för åren 1860, 1862 och 1864, samt derur inhemtat, att kostnaden, per medium för dessa tre år, utgör 74,706 R:dr årligen. Således uppgå utgifterna för hela detta regemente, befålets aflöning deri inberäknad, till omkring 125 R:dr för hvarje nummer. Detta är föga mer än hvad hvarje indelt soldat i nummer kostar rotehållaren, hvartill kommer hela indelta befålets aflöning, så att den indelta

arméens underhåll är betydligt kostbarare än nyssnämnda regementes, som fått det *högsta* loford. Det är ock påtagligt, att soldatens tjänstbarhet eller uppförande icke beror på, om han får sin aflöning af Staten eller rothållaren. Då vi sålunda hafva exempel, huru värfvade trupper kunna, med lika förläggning och tjänstgöring som de indelta, underhållas för billigare pris, utan att förlora något af sitt militära värde, så synes vara skäl att följa den anvisning, erfarenheten gifver vid handen.

Om kavalleriet skall uppfylla alla de fordringar, hvarpå nutidens krigssätt gör anspråk, måste det hafva mera öfning än vårt indelta kavalleri kan få. Återstår således att hafva värfvadt kavalleri, som, om det än ej är talrikt, kan ersätta bristen i antal med fullständighet i öfning. Detta kan förläggas i depôter och manskapet undfå permission den tid som ej erfordras för öfningarne. För hästarnes vinterfodring torde äfven kunna legas åtminstone till en del. Detta bör ej möta större svårighet för Kronan, än för rusthållarne, hvilka till större delen lega för vinterfoder och sommarbete till sina rustningshästar. Det faller af sig sjelf, att alla de till rustningen anslagna räntor skulle ingå till Statsverket, så fort rustningsskyldigheten upphörde. Om detta komme att förlora derpå eller huru mycket, är icke möjligt för mig att beräkna. Men att landet skulle vinna, både derigenom att ett så viktigt försvarsvapen blefve bättre organiseradt och derigenom att många orättvisor, som vidlåda kavalleriindelningen, särdeles i afseende på dess ojämnhet, komme att upphöra, det kan man med trygghet påstå.

Med flottan är i det närmaste samma förhållande som med kavalleriet. Här fordras numera mindre manskap, men mera duglighet än förr. Derför bör det ej möta svårighet att med värfvadt manskap, som kan få längre permittering, ersätta båtsmansindelningen. Likasom vid kavalleriet, skulle de till denna indelning anslagna räntor ingå till Statsverket.

Jag föreslår alltså, för de allmänna vapenöfningarne, antagande af följande grunder:

att verksamt understöd och uppmuntran beredas de frivilliga vapenöfningarne;

att den som, genom deltagande i sådana, förvärfvat lika stor vapenfärdighet, som i allmänhet bibringas beväringsskapet, skall befrias från deltagande uti de för allmänheten föreskrifna vapenöfningarne;

att militärgymnastik samt andra efter ålder och kroppsutveckling lämpade militäröfningar föreskrivas såsom bestämdt läroämne i skolorna;

att dessa öfningar, på lämpliga tider och inom något större områden, fortsättas intill beväringssåldern;

att beväringens ålder inträder vid 21 års ålder och räcker i fem år;

att beväringen, såsom nu, undergår vapenöfningar i två eller tre år, hvaraf det sista likväl kan afkortas för den, som pröfvats hafva förvärfvat samma färdighet, som bibringas allmänheten under de tvänne eller trenne åren;

att beväringens manskap, efter behof, kan användas vid infanteriet, kavalleriet eller flottan;

att, vid utträde ur beväringens ålder, inträde sker i en landsstorm, afsedd till användande i högsta nödfall;

att skyldighet till kvarstående i landsstormen räcker till fyllda 45 år;

samt, för uppsättande af den del utaf stående arméen och flottans bemanning, som skall ersätta den indelta:

att Kronan aflönar och underhåller ungefär lika stort antal infanteri, som det nuvarande indelta, eller så mycket som kan ledas af nu befintligt befäl, möjligen något tillökadt i de lägre graderna;

att detta infanteri fördelas i landsorterna öfver hela Riket, samt får lika tjenstgöringsskyldighet som det nuvarande indelta, så vida icke något längre öfningstid på mötena skulle erfordras;

att nödigt antal värfvadt kavalleri upprättas, med utsträckt permitteringstid för manskapet och så organiseradt, att utfodringen af betydligaste antalet hästar kan ske i landsorten mot lega;

att det för flottan nödiga antalet manskap underhålles af Kronan och permitteras, då dess tjenstgöring ej påkallas; och

att alla de, till upprättande och underhåll af ryttare och båtsmän, anslagna räntor indragas till Statsverket, för att användas till sina ursprungliga ändamål: underhåll af kavalleri och flotta

Dessa förändringar kunna hvarken verkställas på en gång, eller utan utarbetande af fullständig plan och fullständigt förslag; men öfvergången bör, utan svårighet, kunna verkställas inom en ganska kort tid.

För de allmänna vapenöfningarne behövas inga synnerliga tillredelser; ty intill beväringens ålder är ej annan beklädnad nödig, än den som ynglingarne ega till sitt ständiga behof i hvarje ort. Skulle någon, för fattigdom, ej kunna skaf-

fa sig beklädnad, som är tjenlig för deltagande i de för beväringensåldern förekommande öfningar; så bör kommunen hafva skyldighet att dertill lemna bidrag. Någon uniform bör i intet fall komma i fråga vid dessa öfningar; möjligen enkla tecken, för att skilja de särskilda afdelningarne från hvarandra. Instruktörer böra lätteligen kunna erhållas af befäl och manskap vid indelta arméen äfvensom ur den värfvade, ifall så skulle behövas.

Vid infanteriet och kavalleriet kan öfvergången ske på det sätt, att manskapet kvarstår men aflöningen öfvertages af Kronan, antingen efter öfverenskomelse genast, eller efter någon kort tids förlopp. Kavalleriets hästar öfverlemnas emot billig ersättning eller afstås utan sådan, hvilket jag antager skulle kunna ske med mer än hälften. Vid flottan blefve samma förhållande med manskapet, såvida detta icke redan nu kan minskas, i hvilket fall det öfverflödiga kunde förvandlas till infanteri, som derigenom finge någon tillökning.

Planer och förslag, som äro erforderliga för dessa förändringar, lära ej kunna uppgöras af Riksdagen eller något dess Utskott, utan upprättandet deraf öfverlemnas åt Kongl. Maj:t, som har till sin disposition alla erforderliga materialier och nödiga upplysningar. Jag föreslår alltså:

att för verkställande af de på ofvanomförmälda grunder föreslagna förändringar antages en tid af fem år, och att Riksdagen, med godkännande för sin del af dessa grunder, i underdånighet anhåller, det Kongl. Maj:t behagade taga dem i nådigt öfvervägande vid uppgörande af den plan för landtförsvarets ordnande, som Riksdagen hoppas snart få emottaga.

Stockholm den 28 Januari 1867.

Sven Nilsson,
från Christianstads län.